

PERSONALITĂȚI DE VAZĂ

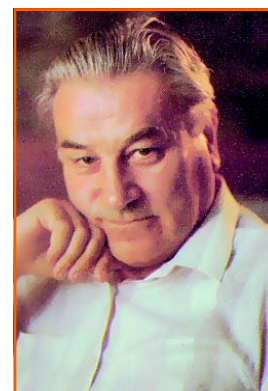
ALE INTELECTUALITĂȚII TEHNICE

DIN BASARABIA (3)

Rubrică susținută de dr. hab. Valeriu DULGHERU,
Universitatea Tehnică a Moldovei

SERGIU RĂDĂUȚAN – PRIMUL RECTOR AL INSTITUTULUI POLITEHNIC DIN CHIȘINĂU

Sergiu RĂDĂUȚAN s-a născut la 17 iunie 1926 la Chișinău. După absolvirea cu succes a liceului „B.-P. Hasdeu” din capitală, a fost înmatriculat la Universitatea de Stat din Moldova, pe care a absolvit-o în 1955. Dornic de a-și aprofunda cunoștințele, pleacă la Leningrad unde, fiind admis în calitate de doctorand al Institutului Fizico-Tehnic „A.F. Iofe”, pregătește și susține prima teză de doctorat (1959). Următoarea teză, cea de doctor habilitat în științe tehnice, a susținut-o în 1966 la Institutul Politehnic din Leningrad.

Revenit în patrie, Sergiu Rădăuțan este numit în funcția de șef de laborator la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Ulterior, se implică cu toată ardoarea în procesul de fondare a primei instituții de învățământ tehnic superior din Moldova – Institutul Politehnic din Chișinău. Această renumită instituție a fost creată în 1964, practic pe loc viran. Grație energiei sale nesecate, relațiilor pe care le avea în mediul academic al celor mai prestigioase instituții de învățământ superior ale fostei Uniuni Sovietice, el a reușit în scurt timp, împreună cu profesorul Aurel Marinciuc și cu alți savanți entuziaști, să completeze și să consolideze un colectiv profesoral-didactic de înaltă ținută academică, majoritatea membrilor acestuia fiind originari din Moldova, angajați la diverse instituții. A ocupat postul de rector al Institutului Politehnic până în anul 1973, când a fost demis în mod abuziv.

Sergiu Rădăuțan a parcurs un itinerar științific și administrativ impresionant: cercetător științific și șef de laborator la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, conferențiar universitar (din 1966), profesor (din 1967), membru corespondent al AȘM (din 1970), academician al AȘM (din 1972). În perioada 1967-1971 a ocupat postul de Președinte al Sovietului Suprem al RSS Moldovenești. În 1991 este ales membru de onoare al Academiei Române; în 1992 – membru de onoare al Academiei de Cosmonautică „K. E. Tîolcovskii” și al Academiei de Științe Inginerești din Federația Rusă. În 1983 devine laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul Științei și Tehnicii. A fost, de asemenea, vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei, director al Centrului Materiale Semiconductoare al Institutului de Fizică Aplicată al AȘM.

Savantul Sergiu Rădăușan (decedat în 1998) a înregistrat realizări remarcabile în mai multe domenii de cercetare științifică și inventică, manifestându-se plenar, în special, în:

- fizica și chimia semiconductorilor;
- tehnologia și aplicarea materialelor semiconductoare multiple;
- electronica corpului solid.

A publicat cca 900 de lucrări științifice, inclusiv manuale și monografii, și peste 100 de invenții. A pregătit 60 de doctori în științe și 9 doctori

habilitați. A organizat 7 conferințe unionale și o conferință internațională în domeniul semiconductorilor. A fost unul dintre organizatorii Congresului Internațional al Academiei Româno-Americane de la Chișinău (1973). A conferențiat la numeroase simpozioane internaționale în domeniul materialelor semiconductoare și electronicii corpului solid (Paris, Moscova, Riga, Leningrad, Hamburg, München, Cambridge, Marsilia, Geneva etc.). În calitate de membru al Comitetului Guvernamental Interministerial, a contribuit magistral la elaborarea programelor de colaborare științifică și tehnică dintre România și Republica Moldova.

CALENDAR

La 3 octombrie 1945 s-a născut la Fundurii Vechi, Bălți, Mihai MAGDEI, doctor habilitat în medicină, director general al Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, Om Emerit al Republicii Moldova. Participant activ la elaborarea și implementarea programelor naționale de lichidare și combatere a SIDA, a bolilor sexual transmisibile, hepatitelor virale B, C și D, tuberculozei, holerei, rabiei etc., a Programului guvernamental de eradicare a poliomielitei, în rezultatul căruia Republica Moldova a fost declarată de OMS unul din primele state din Europa de Est libere de poliomielită. Are peste 80 de lucrări științifice, este coautorul a două monografii și a 3 invenții brevetate. La expozițiile specializate "INFOINVENT-2000, 2002" (Chișinău), "INVENTA-2001" (București), Salonul Internațional de Invenții, Tehnici și Produse Noi (Geneva, 2001), "INVENTICA-2002" (Iași) a obținut 4 diplome, 3 medalii de aur și o medalie de bronz.

La 17 noiembrie 1935 s-a născut la Colicăuți, Briceni, Anatolie CASIAN, doctor habilitat în fizică și matematică, profesor universitar; șeful catedrei mecanica teoretică a Universității Tehnice a Moldovei, academician al Academiei Internaționale de Termoelectricitate; s-a remarcat prin cercetarea efectelor cinetice în semiconductori de diferite dimensiuni.

Este autorul a peste 200 de publicații științifice, inclusiv 2 monografii, 6 materiale didactice pentru studenți, ample articole și studii tematice. De o înaltă apreciere s-au bucurat cărțile sale „Efecte cinetice în semiconductorii de diferite dimensiuni” (în l. rusă, Ed. „Știința”, Chișinău, 1989) și „Mecanica – baza științelor naturii” (coautor M. Colpagiu, Ed. „Lumina”, Chișinău, 1989).

A participat activ la diverse conferințe naționale și internaționale de specialitate în cadrul cărora a prezentat rezultatele cercetărilor sale. În anii 1997, 1998 și 2000 a fost invitat pe perioade a câte o lună pentru a ține prelegeri la Universitatea „H. Poincaré” din Nancy, Franța.